

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-ро ильсум
пътхапзи
кынчельжанагъзу къыджыны

№ 213 (21702)

2018-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
ШЭКЮГЬУМ и 28-рэ

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЬЭ ИЭП
къыхэтүүтыгъэхэр ыкли
нэмькі къэбарьхэр
тисайт ижүүгөтөштх

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъэзет

Ным и Мафэ – мэфэкъышху

Ным и Мафэ игъекъотыгъэу Адыгэ Республикаэм щагъэмэфэкъыгъ. Республике филармонилем тыгъуасэ зэлуклэу щыкъуагъэм нэбгырабэ хэлэжьагъ.

Адыгэ Республикаэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат зэхахъэм хэлажъехэрэм къафэгушуагъ. Мэфэкъыр анах агъэлъаплэу дунаим тетым — Ным зэрэфэгъэхъыгъээр хигъеунэфыкъыгъ.

— Кіэлабэ зиэ унагъохэм япчыагъэ зэрэххуягъээр сигуапэу къыхэсэгъэшти, — къыгуаль Къумпыл Мурат. — Адыгеймкіэ ахэр япчыагъэкіэ 6784-рэ мэхъух. 2017-рэ ильэсэм ар егъапшэм, 918-кіэ нахьыб.

Кіэлэцыкъубэ зиэ ны-тыхэм фэгъэкъотэнхэр зэрафашыхэрэм, сабый ыгыып!эхэр нахьыбэ зэрэххуягъээр, кіэлэцыкъухэм ягъэджэн зэрэзэхашэрэм, фэшхъафхэм ти Лышхъэ къатегуушыагъ. Унагъохэм хахъоязэнэу, яшы!эк!э-псэукэ нахьышу хуунэу афиуагъ.

Унэгто лужкухэу кіэлэцыкъубэ зыщаплугъехэм Къумпыл Мурат щытуху тхыльхэр, нэпэеплэ шухъафтынхэр аритыжыгъэх. Пшыук! Хуурыет, Ольга Рогозинам, Къумыкъу Гощым, Татьяна Пащенкэм, нэмькіхэм Лышхъээр афэгушуагъ.

Шухъафтынхэр зыфашыгъэхэм аащых Оксана Ануфриевар, Хъэпэе Майе, Натхъо Сайдэ, фэшхъафхэри.

Республикэм и Парламент и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, Адыгейим Йошлэнэмкіэ ыкли социалнэ хэхъоныгъэмкіэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч зэхахъэм къыцыгушыагъях. Ным и Мафэ фэгъэхъыгъэу зэлуклэм хэлажъехэрэм гүшүэ фабэхэр афалуагъях.

Мэфэкъ концертын хэлэжьагъэх ордьлохэу Дзыбэ Мыхьамэт, Юрий Конжинир, Еутых Вячеслав, Эльдарэ Айдэмийр, Даутэ Сусанэ, ансамблэху «Шпаргалкэр», «Синдикэр», пшынау Гъуклэл Батыр, нэмькіхэри. Кіэлэцыкъухэм, ны-тыхэм зэхэшаклохэм «тхъашуугъэпсэу» араложыгъ.

Ным нахь лъаплэ зэрэшмыэр, гъашыэр аш къызэрэуитырэр, аш ишшүшлэгъэ зымы зэрэхэммык!ок!эштиэр мэфэкъ зэхахъэм щизэхтхыгъ.

САХЬИДЭКЬО Нурбый.
Сурэтэр А. Гусевым тырихыгъ.

Зэнэкъокъу шыкъэр, инвестициехэр

Адыгэ Республикаэм и Лышхъэу Къумпыл Мурат иунашьок!э экономикэ политикэмкіэ Советэу шъольырым щизэхашагъэм зичээзыу зэхэсигъоу тыгъуасэ илагъэр зэрищаагъ Адыгейим и Премьер-министрэу Александр Наролиням.

Зэнэкъокъу шыкъэм хэхъоныгъэхэр ышынхэмкіэ республикэм йошлажъагъу илэхэм къатегуушыагъ АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкіэ ыкли сатыум-кіэ и Министерствэ иотдел

ипащэу Былымгъот Ибрахим. Аш къызэриуагъэмкіэ, зэнэкъокъу шыкъэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм ишапхъэ игъэфедэн епхыгъэ йошлэнэм 2015-рэ ильэсэм щегъэжъагъэу респуб-

ликэм щагъэцак!э. УФ-м и Президент иунашьо ыкли ившъэрильхэр гъэцк!эгъэнхэм къыдыхэлтыгъагъ, зэнэкъокъу шыкъэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм къыхиубытэрэ лъэныкъо

41-рэ агъэнэфагъ. Ахэм ахэхэх псаунгъээр къэуухумэгъэнэр, социалнэ фэло-фаш!эхэр, гъэсэнэгъэр, агропромышленнэ комплексыр, псэольшыныр, псэуплэ-коммуналнэ хъызмэ-

тыр, электроэнергетикэр, нэмькіхэри.

Зэрагъэнэфагъэмкіэ, Урысыем ишшүлээр пэпчъ мы (Ик!эух я 2-рэ н. ит).

Ныбджэгъухэр!

Урысыем и Почтэ зээгъыныгъэу дэтийгъэм ельтыгъэу тыгъэгъазэм и 3-м къынгъэжъэжъагъэу и 13-м нэс гъэзетэу «Адыгэ макъэм» ик!эхтанк!э сомишиэм къехъук!э нахь мак!э хъущт. Къихащт 2019-рэ ильэ-

сым иапэрэ мэзихым къышууфэк!ющт гъэзетыр сомэ 645-рэ чапыч 72-к!э къишъутхык!ын шыульяк!ыщт. Зы мазэм ар къызэрэшъуфыдек!ыщтыр соми 107-рэ чапыч 62-рэ. Мэзийшыр — сомэ 322-рэ чапыч 86-рэ. Аш фэдэамал мы к!эхтэгъум ти!эжъыщтэп. Арышъ, къызфэжъуугъэфедэнэу тыштуущэгугъы.

Зэрэтишы хабзэу, республикэм щыхъурэ къэбарык!эхэм шъуащыдгъэгъозэшт, лъепкыым итарихъ, ишэн-хабзэхэм, непэ ар зыгъэгумэк!ырэ Йофыгъохэм ягугъу къышууфэтишыщт, нэмькі лъэныкъуабэхэм тызэгъусэу танэсит.

Редакциер.

Сабыйхэм япсауныгъэ пстэуми анахь шъхъал

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат Италием къикыгъэ лыкъо купым тыгуасэ йофшэгъу зэлуклэгъу дырилагъ.

Йофхъабзэм хэлэжьа-
тьэх АР-м и Премьер-ми-
нистрэу Александр Наро-
линыр, АР-м псауныгъэр
къеухъумэгъэнэмкэ ими-
нистрэу Мэрэтыкъо Рустем,
гъесэнгъэмрэ шэнгъэм-
рэкэ министрэу Клерэшэ
Анзаур, аутизмэ узыр зиэ
къелцыкъухэм янэтэхэу
Мцыхъу Тахыирэ Заре-
мэрэ, Елена Кивелевар.

Италием икъалэу Курта-
тоне имэрэу Карло Боттани,
ащ игуадзэу Диего Мац-
цокки, «Casa del Sole On-
lus» зыфилорэ ассоциацием
ишице президентэу Эльви-
ра Сангуанини, динлэжьэу
Падре Джермано Марани
лыкъо купым хэтигъэх.
Ахэм зафигъазээ респуб-
ликем и Лышъхъэу шуфэс
гүшүэхэр апигъохыгъэх.

Псауныгъэм икъе-
хумэн хэхъоныгъэхэр
ышынхэр анахъэу тинахэ
зытедгъэтэре лъэнэхъон
ащыц. Республикаем щы-
псэурэ цыфхэм медицинэ
йофшэгъур итъом ыкъи зэ-
рифшъушашу агъотын
тыдэлажьэ. Гухэк нахь
мышэими, зипсауныгъэ зэ-
щыхъогъэ сабийхэм (ахэм
аххээ аутизмэ зиэхэр)

япчагъэ хэхъо. Ахэм шэ-
ныгъэ куу зиэ врачхэм
яйофшэгъу ящыклагъ,
къыуагъ Къумпыл Мурат.
— Йиэкэ зигугуу къэт-
шыгъэ узым фэдэ яйэу
къелцыкъу 75-рэ респуб-
ликемкэ учетым хэтих.

АР-м псауныгъэр къэ-
хумэгъэнэмкэ, гъесэн-
гъэмрэ шэнгъэмрэкэ
министерствэхэр сабий

сымаджэхэм йофшэгъу
рэр аутизмэ зиэ сабий-
хэм ящыклагъ яйофшэгъур
ядгэгъотыныр ары. Ащ
къыхэкэзу шъуигупчэ йоф
зеришээрэм зыщидгъэгъу-
зэ тшоигъу. Мы лъэнхъом-
кэ йоф зэдэтшээным ты-
фхъязыр. Къыхэгъэшы
шоигъу мыгъэ мэлтэлтэ-
гъу мазэм Италием къи-
кызэрэкъогъагъэр. Йоф-
шэгъу зэлуклэгъум къы-
дыхэлтыгъэу Адыгэим
иэкономикэ инвестиции
къыхалхъаным тутегущы-
лагъ. Непэрэ зэлуклэри ащ
лънпидзагъэу реклоклы.

Италием къикыгъэ хъа-
къехэм Адыгэим йофшэгъу
къифхъунхэм зэрэфхъа-
зырхэр къуагъ. Нэужий
зипсауныгъэ зэщыхъогъэ
сабийхэм йоф адэзышшэрэ
гупчэм къытегущыагъэх.

Ахэм игьюо альгэгүрэ
йофхъохэм АР-м псауны-
гъэр къеухъумэгъэнэмкэ
иминистрэ ынаэ атыри-
дзэнэу Къумпыл Мурат
пшэрыль фигъеуцугъ.

Италием ит гупчэм Адыгэ-
им испециалистхэм яшэ-
нныгъехэм ащыхагъэхъо-
ным иамалхэм атегущыэн-
хэуи республикэм и Лыш-
хъэу къуагъ.

**Гъонэжъыкъо
Сэтэнай.**

Сурэтыр А. Гусевым
тырихыгъ.

Зэнэкъокъу шыкъэр, инвестициехэр

(Икъех.)

Къэгъельгэонхэм ащыхэу анахь
макъэмэ 33-рэ къыхихынхэ, ащ
къыдыхэлтыгъэу 2022-рэ ильес-
сим нэс унэе секторым илахъэу
экономикэм хэлтэйм хигъэхон
фае. Къэгъельгэон шъхъалэу
къыхаххэхэрэм шольтырым со-
циальнэ-экономикэ хэхъоныгъэу
ышыщхэр къагъэнафа. Ишьэ-
кэ къызэрэштэуагъэу, 2022-рэ
ильесим щилэ мазэм и 1-м
ехуулэу зэнэкъокъу шыкъем
фытегъэпсыхъэгъэ къэгъель-
гэон шъхъалэхэр субъектым
процент 80-м нигъэсэнхэу фае.
Адыгэир пштэмэ, лъэнхъко 32-
мкэ агъэнэфэгъэ къэгъель-
гэонхэм аклэхъагъ, 9-у къэн-
гэхэм министрствэм зи къах-
хыхыгъ, ар загъэцакъекэ, пшэ-
рлыр эзшохыгъэ хууц.

Джащ фэдэу 2019-рэ ильес-
сим щилэ мазэм и 1-м нэс
зэнэкъокъу шыкъем хэхъоны-
гъэхэр ёшынхэмкэ анахъэу
анаэ зытырагъэтэн фэе лъэ-

ныкъохэр, пшэрыльхэр рес-
публикаем игъэцэкъекэ хэбзэ
куулыкъухэм агъэнэфэнхэ, ащ
пае щилэ положенихэм зэ-
хъокынгъэхэр афашынхэ фае.
Непэрэ мафэм ехуулэу шоль-
тырым игъэцэкъекэ хэбзэ
куулыкъу 23-м щилэ 20-мэ
мы пшэрыльхэм къыдильтих-
хэрэр агъэцэкъагъэх. Йофшэ-
нным республикэ ыкъи муни-
ципальнэ хэбзэ куулыкъухэр
зэкэ зэрифшъушашу къыхэ-
лажьэх. 2017-рэ ильесим из-
фэхъысижхэм къызэрэгъэ-
лэгъуагъэу, мы лъэнхъом-
кэ анахь чанэу йоф ашлагъ
Мыекъоп ыкъи Тэхъутэм-
кэ районхэм, къалэу Мые-
куапэ. Хагъеунэфыкъирэ чы-
пищир къыдэзыхыгъэхэр рэзэ-
нгъэхэгъэхэр эхъалхэмкэ къыхагъэ-
гъэхэр.

«Зы шъхъантуупчъекэ» за-
джэхэрэ шыкъем иамалхэм
республикэм шагъэцэкъирэ инве-
стиционнэ проектхэм къатегу-
щыагъэхэр министрэу Къуанэ Ан-

заур. Ащ къызэриуагъэмкэ,
непэрэ мафэм ехуулэу мы
шыкъемкэ проект 11 щилэн-
гъэм щыпхырахи.

Пшэдэкъыжэу ыхъырэмкэ
гүнэнкъэ гъэнэфагъэ зиэ об-
ществэу «Ошер» зыфилорэм
ипроект къыдыхэлтыгъэ соем
икъыдгээкъыжын фытегъэпсы-
хэгъэ заводэу Джэджэ район-
ным итим игъэцэкъэжын. Ащ
зэкъемкэ сомэ миллиард 1,4-рэ
тефэшт, ащ ишуагъэкэ йоф-
шэпэ чыпилэ 150-рэ фэдиз
къызэуахыгъэ. Мы проектым
мэхъанэшко илэу алтыгъэр, ащ
игъэцэкъен лъагъэкъуатэз.

Компаниеу «ИКЕЯ Сентерс
Рус Пропрети А» зыфилорэм
сатыушыпэ гупчэу «Мега
Адыгэям» изегъеушомбгүн
ыкъи игъэцэкъэжын сомэ
миллиард 14 фэдиз пэлүүгъэхъанэу
еъзанафа, йофшэпэ чыпилэ мини
2-м ехуу къызэуихыгъэ. Къи-
хъашт ильесим иапэрэ мэзищим
проектым иапэрэ едзыгъо гъэ-
цэкъагъэ хууц.

Лахъэхэль обществэу «Адыгей-

ская ГЭС» зыфилорэм МВт
90-рэ къяачэ зиэ гидроэлектр-
ростанции Тэуцожэ районым
шишын имурад. Проектым зэ-
къемкэ сомэ миллиард 7,8-рэ
тефэшт, 2021-рэ ильесим ехуул-
эу псэуальзим игъэпсын аухын-
нэу агъэнафа. Джащ фэдэу
жыкъи йоф зышшэрэ паркым
ишын (Шэуджэн ыкъи Джэджэ
районхэр) епхыгъэ проектыр
шольтырим шагъэцакъэ. Джащ
уахътэм ехуулэу инвесторым
зэшүүхыгъэр маклэп, ащкэ
ыпшээкэ зигугуу къэтшыгъэ
муниципалитетхэм япашхэр
ицэлэгъу фэхъух.

Компаниеу «ИКЕЯ Сентерс
Рус Пропрети А» зыфилорэм
сатыушыпэ гупчэу «Мега
Адыгэям» изегъеушомбгүн
ыкъи игъэцэкъэжын сомэ
миллиард 14 фэдиз пэлүүгъэхъанэу
еъзанафа, йофшэпэ чыпилэ мини
2-м ехуу къызэуихыгъэ. Къи-
хъашт ильесим иапэрэ мэзищим
проектым иапэрэ едзыгъо гъэ-
цэкъагъэ хууц.

Республикэм иэкономикэ
ахьщэ къыхэзэльхээ зышоигъо
нэгъырэ пэпчэ шольтырим
ихэбзэ куулыкъухэр къагъэгэ-
тэгээхэр къыфхъунхэм зэрэфхъа-
зырхэр зэхийлэхэй. Ашкэ «зы
шъхъантуупчъекэ» заджэхэрэ
шыкъем игъэфедэн мэхъанэ-
шко ил, — къыуагъ зэфхъы-
сэжхэр къышызэ Александр
Наролиним.

ТХАРКЬОХЬО Адам.

Адыгэ культурэм и Маф

ЛъЭПКЪ ШІЭЖЫМ ЗЫКЪЕІЭТЫ

Адыгэ культурэм и Мафэ фэгъэхыгъэу шэкъогъум и 29 – 30-м республикэм юфхъабзэхэр щыклощтых.

Урысыем лъЭПКЪ юфхэмкэ и Гээорышланлэ, Адыгэ Республикэм лъЭПКЪ юфхэмкэ, іэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэхъум адирялэ зэхъыныгъэхэмкэ ыкы къэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет зэхэшакло аш фэхъугъех. Урысые Федерацием и Къэралыгъо лъЭПКЪ программэ гэцэкіэхэн ыкы Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо программэу лъЭПКЪ зэфыщтыкіэхэр гээптигъэнхэм, патриотическа плуныгъэм афэгъэхыгъэу 2014 – 2021-рэ ильэсхэм ательятаагъэр щыненгъэм щыгхырашызэ юфхъабзэр зэхашагь.

Мэфекыр республикэ филармонилем щыклощт. Театрализованнэ едзыгъохэр къашыщтых, лъЭПКЪ культурэм, искуствэм афэгъэхыгъэ къэгъэльэхъонхэр, зэхахъэхэр зэхашщэхтых. Адыгэ шуашэм, тхыгхъэхэм якъэгъэльхонхэм нэбгырабэ ахэлэхъэшт.

Нарт эпосым, лъЭПКЪ культурэм афэгъэхыгъэ зэхахъэу ЛъЭПКЪ музеим щыклощтых шіЭНГҮЭЛЭЖЬЭУ Къуекъо Асфар зэрищэшт.

Адыгэим ичыпэ дахэхэр испунхэр, къушхъэхэр хвакіхэм арагъэльэгъущтых. Иэнэ хуурам Адыгэ Республикэм ишшхэтхэр, Правительствэм

хэтхэр къышыгущыгщыгщтых.

— Адыгэ культурэм и Мафэ Къыблэм, Темыр Кавказым ашыпсэухэр лъЭПКХЭР къедъблэгъягъэх, — къытиуагъ АР-м лъЭПКЪ юфхэмкэ, іэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэхъум адирялэ зэхъыныгъэхэмкэ ыкы къэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет итхаматэ Шхъэлэхъо Аскэр. — Адыгээм якультурэ зэрбаир мэфекырм къышыгдгэлэгъошт.

Адыгабзэм изэгъэшэн, игъе-федэн анахь тызыгъэгумэ-къыхъэрэм ашыщ. Мэфеки зэхахъэм ныдэлтфыбзэр щыжынчышт. Усэхэм къяджэштых,

адыгэ орэхэр къаоштых, лъЭПКЪ шіЭНГҮЭЛЭЖЬЭТЫН республике общественнэ движение «Адыгэ Хасэр», шіЭНГҮЭЛЭЖ-

хэр, еджаплэхэр, хэбзэ къулы-күшлэхэр зэрэпыльхэр мэфекырм къышылэгъошт.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Пенсиехэмкэ фондым къеты

Джыри зэ къафэтэгъэзэжы

УФ-м пенсиехэмкэ исистемэ мыгъэ зэхъокыныгъэхэр зэрэфэхъугъэхэм зэклэри щыгъуаз. Арэу щитми, ахэм къыдалытэхэрэм джыри зэ ягуу къэтшымэ тшоигъу.

аныбжь 60 ыкы 55-рэ мэхьу ыкы за-коныкэм къызэрэшыдэлтагъэм тетэу, 2019-рэ ильэсийм иятонэрэ ыкы 2020-рэ ильэсийм иапэрэ ильэнснокъохэм пенсиеяр агъэпсын альэкыщт. Зэрэхъурэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 60-рэ мэзихырэм, бзыльфыгъэхэм 55-рэ мэзихырэм нэсигъэу пенсиеяр къоштых.

Нэгэе пенсиеяр щыгъэхэм ныбжым зэхъокыныгъэу фэхъугъэхэр анэснхтхэп. Ахэм пенсиеяр социальнэ ахъщэтынэу къатефэу афагъэнфагъэр, фитынгъэхэмрэ фэгъэкотэнхэмрэ къышыдэлтагъэхэу, къафекошт. Ары паклошь, япенсиехэм къахэхъонеуи хэбзэгъэуцугъакъэм къышело. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу, гурытимкэ льтагъэу, мазэм сомэ 1000 къафыхахъозз, ильэсийм къыклоц мин 12-кэ нахьыбэ хъущт.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ

къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ,

бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

мы фэгъэкотэнхэр къызэрэгъэнагъэхэм имызакъоу, ныбжым нэмисызз нахьыжьэу пенсиеяр къоштых къахагъэхъуагъ. Джы ильэситуу къаоштых къахагъэхъуагъ. Нахьыжьэу пенсиеяр къонэу фитынгъэз яэшт бзыльфыгъэу — ильэс 37-м, хуульфыгъэу — 42-м къышымыкэу юфшлэгъэ ильэсхэр зилэхэм. Джаш фэдэу сабыиш зыпугъэ ныхэм — пенсиеяр аныбжь нэснинкэ ильэсийш, плы зилэхэм — ильэсипл къэнагъэу пенсиеяр агъэпсын фитых.

Хэбзэгъэуцугъакъэм къышыдэлтагъэгъэ ныбжым къэралыгъор зыщтихъащт пальэу агъэнфагъэм къыклоц къуачэ яэшт федэралынэ фэгъэкотэнэу мы ильэсийм итыгъэгъазэ и 31-м нэс зипальхэм. Нахьыпэрэм фэдэу бзыльфыгъэу зынхыбжь ильэс 55-м, хуульфыгъэу — ильэс 60-м нэсигъэхэм ахэр агъэфедэнхэ альэкыщт.

Нахьыпэл цыифыр пенсиеяр нэснинкэ ильэситуу къэнагъэмэ ары ыныбжь пенсиеяр еклонлагъакъэл залытэштгэгъэр. Джы ильэситуу къышынэкэ, ыныбжь пенсиеяр еклонлагъэу альяйтэшт ёкы законым диштэу, фитынгъэз яэхэр ухумагъэхъущтых. Зыгорэкэ юфшлэгъэ чыпилэ имызэу къэнагъэмэ, лухжан ымыльэхъимэ, нахьыжьэу пенсиеяр агъэпсын.

Законыкэм къуаджэм щыпсэухэрэ пенсиеярхэм апай зэхъокыныгъэхэр къышыдэлтагъэх. Къуаджэм щыпсэухэр, ильэс 30-м къышымыкэу мэкъумеш хызметэм щылэжъаэхэм пенсиеяр гээнфагъэу къаратырэм 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу процент 25-рэ къыххэуагъэу къафекошт.

Пенсиехэмкэ системэм зэхъокыныгъэу фэхъущтхэм афэгъэхыгъэхэм бэрэ зытегущыгъэхэм ынж УФ-м и Къэралыгъо Думэ мыжыхъэшытагъ ыкы чьэптигъу мазэм УФ-м и Президентэу Владимир Путинир кэлтхагь. Пенсиехэм ягъэпсынкэ, ятынкэ, нэмийк лъэнэхъохэмкэ системэм шшэрилтэйз илэхэр икьюу гэцэкагъэх хүнхэм, финансовэу зыпкь итынам ар фытегъэхъягъагь.

Законыкэм цыифхэр пенсиеяр зыщтихъащт хэбзэхъащт.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ

къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ,

бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэхэм — 60-м зынэскэ ары страхованиемкэ пенсиеяр зафагъэпсыштыр. 2019-рэ ильэсийм ишлэ мазэ и 1-м къышыублагъэу аш къуачэ илэ мэхьу. Игъорыгъо ильэсийм 10-м къыклоц, 2028-м нэс, къэралыгъо аш тэхъанэу ары.

Ныбжым зэхъокыныгъэхэм апэ къахиубытэхэр хуульфыгъэу 1959-рэ, бзыльфыгъэу — 1964-рэ ильэсхэм къэхъугъэхэр ары. Къихъашт ильэсийм ахэм

нэу къышыдэлтагъэу. Аш къызэрэшцилорэмкэ, хуульфыгъэхэм аныбжь ильэс 65-м, бзыльфыгъэх

ЗЭХЬОКІЫНЫГЪЭХЭР НЭРҮЛҮЭГҮХ

УФ-м и Президент илэпчігъэнэ фонд кыхэхыгъэ мылькумкэ агъецкіжьыгъэ социальнэ учреждениеу Адыгэим итхэм ашыщ Шэуджэн районом игупчэ сымэджэш.

Пстэумки сомэ миллион 11-рэ мин 200-рэ ильэсэу тызхэтэм икъихъагуум аш кыфатгүпшигъыкы апэрэ мэзихым ар зищыклагъэ агъэнфагъэхэм алэуагъэхъагъ.

Сымэджэшым рашиллагъэхэм, зэхъокыныгъэу фехъугъэхэм, джыри щыклагъэу ялехэм защыдгъэгъозэнэу джирэблагъэ аш тыщыгъагъ. 1976-рэ ильэсийн ашыгъэхэм учреждениер, ильэс пчагъэхэм зыпари зэрэрамышыллагъэм ыпкъ кыкыкы, йыгъэк хъугъягъ, тепльаджэштыгъ. Джы ауштэу щытыгъэми пшэжьыщтэп.

Сымэджэшым иврач шхъаалу Руслан Пановын кызэрэтиуагъэмкэ, унэм итеплэу юе дэдэхъугъагъэр мылькур кызэрэтиом пстэуми апэ агъецкіжьыгъ, шхъааныгъупчъэу кыхэзынным насыгъагъэхэр зэблахъугъэх. Джааш фэдэу а ахыщэмкэ лабораториом идэпкхэр агъетэрэзжыгъэх, сымэджэшым ичэхъалтэ зэтырагъэпсихъагъ.

— Бзылъфыгъэхэм зыщялазэштыгъэхээ отделениер ауҗыэрэ ильэхэм хъаулыещтыгъ, зыпари кьеолїжыщтыгъэп номи хэукононгъэ хъуцтэн,— кыгуагъ Руслан.— Аш фэшI ар зэфэтишыжыни, сымэджэшым иадминистрацие ац Йоф щииїнэу дгъэнсигъэ.

Кэлэцкыкхэм зыщялазэхэрэри илэпчігъэнэ фондом кыхэхыгъэ мылькумкэ агъецкіжьыгъ. Непэ ари пшэжьыщтэп. Мыщ фэдэ учреждением зэрифэшьушаэу, идэпкхэм пшысэхэм кахэхыгъэ сурэтхэр атырашыхъагъэх, пчэхэри шхъааныгъупчъэхэри зэблахъугъэх, наёфын, фабэ. Врач шхъаалем кызэрэтиуагъэмкэ, ищыкігъэ посузальхээмкэ, медицинэ оборудованиеи ар зэтырагъэпсихъагъ. Ахэр АР-м псаунгъэр къэхъумэгъэнымкэ и Министерствэ къытупшыгъэх ахьщэмкэ къащэфигъэх. Сомэ

миллионрэ мин 400-м ехъурэ апэухъагъ.

Нахыжхэм зыщялазэхэрэ поликлиникэу ялери агъекіжьыгъ. Ау ар районом идепутатхэм яшушагъ. Ильесищикэ

КІэлэцкыкхэм зыщялазэхэрэри Ілэпчігъэнэ фондом кыхэхыгъэ мылькумкэ агъецкіжьыгъ.

1976-рэ ильэсийн ашыгъэ учреждениер, ильэс пчагъэхэм зыпари зэрэрамышыллагъэм ыпкъ кыкыкы, йыгъэк хъугъягъ, тепльаджэштыгъ. Джы ауштэу щытыгъэми пшэжьыщтэп.

Узэкілэбэжьмэ ахэр зэхэлабэхи ахьщуу къатупшыгъэмкэ гээцэкіжьынхэр рашиллагъэх, ищыклагъээр чагъэуцуагъ. Поликлиникэр непэрэ лъехъаным дештэ.

Сымэджэшым ищагуи умышлэжынэу зэтырагъэпсихъагъ, гээцэфэйтэ чыгыпхэр щагъэпсигъэх, чыг зэфэшхъафхэр, кэгъагъэхэр дагъэтэсхъагъэх, чэштире къэнэфынэу ашыгъ.

Иэплигъу псынкэм иавтомобилхэм джы уцуплэ гъэнэфагъэ ялэхъугъэ.

— Ар тирайон щылсэ-ухэрэм зэдэрияшыллагъ номи хууцт,— кыгуагъ сымэджэшым иврач шхъаал.— ЛъэкI зијэу исхэр, имысэу, ау кы-щыхъугъэхэр, псэунIэ койхэм янащэхэр, цыиф кызэрэрию щылсэ-хэрэр мылькукы, клаучэкы кыхэлэжьыгъэх.

Амал зијэм ахьщэр кызэрхалхъагъ, зимылэр кыакыу кылддэлгъ.
Сымэджэшым игъэ-кіжьын кыхэлэжьа-гъэхэм зэкIэми тызэ-рафэрэзэр кыхэзгъэ-щым сиIоигъу, «тхва-штууегъэпсэу» ясэIo.

Сымэджэшыр, кызэртлэгъэу, йыгъэкыгъ, ищыкігъэ пстэури ухыгъэ хуугъапэл. Джыри рентген зыщашире отделениер, мафэрэ зыщялазэхэрэр, физкабинетыр агъецкіжьынхэ фае. Медицинэ учреждениеу республикэм ит пстэуми афэдэу кадрэхэмкэ щыклагъэхэр ялэх. Непэ ахэм ящыкагъ онкологыр, психиатр-наркологыр, фтизиат-

арэу щитми, зэштохыгъэр макэу план пльэкыщтэп, ахэр къэлгээ къодыу щимытэу,

Нахыжхэм зыщялазэхэрэ поликлиникэу ялери агъекіжьыгъ. Ар районом идепутатхэм яшушагъ.

пстэухэмкэ нэрыльэгъух. Итеплэ ыкы ыклоц зэрагъэжьыгъэхэм имызакъоу, медицинэ псэуальэу непэ ящыкігъаби ялэхъугъэ. Ашэн фаеу къэнагъэри охьтэзлахъэм зэштохыгъэхъунэу аш гуялпэ къетэ.

Тхамэфитлукэ узэкілэбэжьмэ, гэцэкіжьын тофшэнхэр аухыгъэхэу, псэольякіхэмрэ медицинэ оборудованикIэу къашэфигъэхэмрэ агъеуцштыгъэх. БлэкIыгъэ тхамафэм имэфэку мафэ сымэджэшэу агъекіжьыгъэр мэфэкI щыкігъэ тетэу кызэрэуахъыгъэ.

Шэуджэн районом игупчэ сымэджэш непэ нэбгырэ 40-мэ чэши мафи ашээзэнхэм тельтагъ, кэлэцкыкхэм ыкы терапевтическэ отделениехэр ары илэхэр. Поликлиникэхэм зы сменэм нэбгырэ 250-рэ аштэн амал ял. Ахэм анэмыкIэу псэуплэ койхэм адэтхэу ФАП 16 ехъигъ, нэбгырэ 250-мэ тоф аашашэл.

ХҮҮТ Нэфсэт.

Сурэтхэр йашынэ Аслын тырихыгъэх.

Спорт еджапIэмрэ тарихъымрэ

Ильэс 75-рэ хъугъэ

Владимир Максимовын ыцэ зыхырэ Мыекъуапэ спорт еджапIэм N 2-р загъэпсыгъэр ильэс 75-рэ хъугъэ. Аш фэгъэхыгъэ зэхахьэм хабзэм икъулыкъушIэхэр, спортым иветеранхэр, еджаклохэр, нэмийкхэри хэлэжьагъэх.

ЕджапIэм щагъэсэгъэ спортсменхэр Урысаем, IэкIыб къэралхэм ащизэльашIэх. 1993-рэ ильэсэм ар къизэуахыгъ. Спорт гимнастикэм пыщагъэхэр арых алерэ купым хэтигъэхэр. Джирэ уахтэ тренер-кIэлэгъаджэхэу Вячеслав Косных, Людмила Поповар, Набэкью Рузанэ, Анна Перепелицэ, Светлана Касимоввар, Хъайлэгэ Светланэ ныбжыкхэхэр агасэх.

Республикэм спорт гимнастикэм ифедерации ищау Анна Перепелицэ зэхэшэн Iофыгъохэм апыль.

1946-рэ ильэсэм баскетболымкэ къутамэ къизэуахыгъ. Адыгейим изаслуженнэ тренерхэу Юрий Бойко, Андрей Синельниковым, тренерхэу Светлана Золотцевам, Виктор Манютэ, Сергей Авакян агэсэрэ ныбжыкхэхэр таьэгушо.

Хэтигъэту зэошом ильэхъан спорт еджапIэр Мыекъуапэ къышызэуахыгъ, — къышиуагъ зэхахьэм тренерэу Юрий Бойко. — Пыйхэр тихэгъэту щихушшыгъэх, мамыр цыфхэр аукыншыгъэх. Арэу щитыгъэми, фишистхэр зэрэзэхакъутэштхэр, тидзэкIолхэм Теклонигъэр къизэрэдахыштыр пшэнэу щитыгъ. Джары еджапIэхэр, зыгъесапIэ-

хэр хэгъэгум къышыкынышызэуахыгъэхэр. Неушире мафэм яцыхъэ тельэу посүштгъэх.

Баскетболымкэ еджапIэм итренер шъхьаIэу Евгения Крабашян, тренерэу Юрий Петровым агасэхэрэхэр хэгъэгум щашIэх. Бэрэдж Маргаритэ Казань щэпсэу, икIэлэцькIуягъ. Хэгъэгум изэнэкъохум ахэлажьээ, дышшэ, нэмийкI медальхэр къыдыхыгъэх.

— ЕджапIэм имэфэкI сигуапу сүхэлэжьагъ, — къытиуагъ Бэрэдж Маргаритэ. — Ильэси 100 ар зэрэхуугъэм фэгъэхыгъэ зэхахьэм тыхэлэжьенэу сэгүгъэ. Тхьеагъэпсэух сикIэлэгъаджэхэр, тренерхэр, спортышом игьогу сүтэзыщагъэхэр.

Спорт щэрыонымкэ къутамэр 1975-рэ ильэсэм къизэуахыгъ. Тренер цэрыIоу Георгий Гуляченкэм ыгъэсэгъэхэз Сергей Алифиренкэр, Валерий Пономаренкэр Олимпиадэ джэгунхэм, Паралимпийскэ джэгунхэм, дунэе зэнэкъохум ахэлэжьагъэх, дышшэ медальхэр къыдыхыгъэх.

Руслан Вислогузовыр Урысаем ихэшыпкыгъэ командэхэтэу Европэм иныбжыкхэхэм язэнэкъокуу дышшэ медальхэр къашигыгъ. Вячеслав Пчелинцевыр республикэм итренер

цэрыIу, ныбжыкхэхэр егъасэх. Художественнэ гимнастикэм кэдэжапIэм куп зыщызэхашаагъэр 1915-рэ ильэсэм ары. Яна Цеханович, Кьюш Людмилэ, Са-

Тыгъэгъазэм гимнастикэм кэдэжапIэм къызызэуахым, Борис Даргинян алерэ тренерэу агээнэфагъ. Боксымкэ, баскетболымкэ къутамэхэм Iоф щашIэу аублагъ.

1948-рэ ильэсэм Николай Новиковыр еджапIэм ищау хъугъэ, ар Хэтигъэту зэошом хэлэжьагъ. Футболымкэ купэу зэхашаагъэм Анатолий Пономаревыр пащэ ашыгъ.

Тарихын фэгъэхыгъэ фильмын пчыххээхахьэм къыщагъэлэгъуагъэм еджапIэм ыцэ льагаагъ спортышом щызыгъэхэм яшыIакэ зыфедагъэр щытлэгъуагъ.

ГүйкIэл Галинэ, Сергей Золотцевым, Владимир Бородавкиным, ильэсэбэр еджапIэм ищау щитыгъэ Тыгъуэ Эдуард, Кирилл Пищальниковым, Илья Александровым, Дмитрий Ланкиним, гандболым щыцIэриуо Владимир Максимовыр, баскетболым щызэлэшIээр Тамара

бина Касимовар, фэшхъафхэр зипэшэ кIэлэдажаклохэм спортышом алерэ льэбэкхэр щашшах.

Псы спортым, локоболым, нэмийкхэри афагъасэхэрэхэр зэхахьэм щызэуагъэх.

КъафэгушIуагъэх

Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхаматэу Джарымкэо Азмэт, Мыекъуапэ иадминистрации физкультурэмкэ ыкIи спортымкэ икомитет ищау Дмитрий Щербаневыр, В. Максимовын ыцIэкэ щит спорт еджапIэм ищау Арсен Арутюновыр, спорт обществэу «Динамэм» ищау игуадзэу Александр Леваковыр, республикэм спорт иветеранэу, Адыгейим и Парламент идепутатэу Владимир Овчинниковыр, фэшхъафхэр зэхахьэм къышыгущыагъэх. Спорт еджапIэр пытэу ыльэ тезигъэтууагъэхэм къашытхъугъэх.

1943-рэ ильэсэм шэкюгъум и 26-м еджапIэр къышызэуахым, Мария Эврановар пащэ фашыгъ.

Калягинам, фэшхъафхэм щитхью афалуагъэр бэ.

— СиньбжыкIэгъур сигуу къэсэгъэкыжы, — къытиуагъ Олимпиадэ джэгунхэм дышшэ медальхэр къашыдэзыгъэ Тамара Калягинам. — Сиахылхэм якIалэхэр баскетбол зэрэшIэхэрэхэр сигуапэ. Пчыххээхахьэм изэхшэцклохэм гүнэ имыIуу сафраз.

Баскетболымкэ, художественнэ гимнастикэмкэ, нэмийкхэмкэ спортымхэм къэгъэлэгъон зэуукIэгъухэр зэхашаагъэх. Пчыххээхахьэр гъешIэгъон къэзшыгъэхэр хэбээ къулыкъушIэхэр, тренерхэр, спортым пыщагъэхэр юбилеим зэрэзэфищаагъэхэр ары. Шэнгээлэжьэу Ацумыжъ Казбек къышэриуагъэу, спортыр тищынэгъ. ЕджапIэр ильэси 100 зыхыкIэ нахь зызэриушомбгүштим тицыхэтель.

Опсэу, спортыр!

**ЕМТЫЛЫН Нурбийн
Сурэтхэр зэхахьэм къышытхъигъэх**

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзыгъэ
гъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
льэпкэ Йоххэмкэ, IэкIыб къэралхэм ащы-
пэсэурэ тильэпкэ-
гъухэм адьрияэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкIи
къэбар жуугъэм
иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер зыдэ-
шиэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къаIихырэр А4-кIэ
заджэхэрэх тхъапхэу
зипчагъэкэ 5-м
емыххээрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтэу, шрифттыр
12-м нахь цыкIунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэх
тхъигъэхэр редакцием
зэкIегъэжохых.
E-mail: adygoe@
mail.ru

Зышаушыхытагъэр:
Урысы Федерацием
хэутии Йоххэмкэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкэ ыкIи зэллыг-
Iэсэйкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
ЧыпIэ гъэйоры-
шапI, зэраушыхытагъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышаухытагъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкИ
пчагъэр
3983**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 2844

Хэутиным узьчи-
кIэтхэнэу щыт уахтэр
Сыхытэр
18.00
ЗышыкIэтхэгъэх
уахтэр
Сыхытэр
18.00

Редактор
шхъаIэр
Дэрэ Т. И.

Редактор шхъаIэм
игуадзэр
**МэцлIэкъо
С. А.**

Пшъэдэжыж
зыхырэ секретарыр
**ЖакIэмкъо
А. З.**

